

Ptáci, město, příběh hrdiny

24.1.2024 - Petr Voříšek, Edita Onuferová | Přírodovědecká fakulta UK

Publikace je určena odborné i široké veřejnosti a propojuje zdánlivě odlehlé oblasti: svědčí o mimořádné osobnosti v boji proti dvěma totalitám a představuje pozoruhodné ornitologické dílo.

V jednom svazku je zahrnuto v jistém smyslu několik knih najednou: Těžištěm je ceněná a v mnoha směrech průkopnická práce Pražské ptactvo, v níž ornitolog Veleslav Wahl (1922–1950) v polovině čtyřicátých let 20. století knižně dokumentoval a komentoval stav a prostředí ptáků v hlavním městě. Na svou dobu mimořádně prozíravý a dnes zvláště aktuální je mimo jiné Wahlův přístup k ochraně ptactva apelující na cílenou péči o životní prostředí. Kapitoly původního Pražského ptactva byly pro současné vydání významně doplněny a aktualizovány novými texty, které reflektují změny v avifauně Prahy od dob Veleslava Wahla. Tehdy bylo v Praze zjištěno 182 ptačích druhů, dnes se tento počet zvýšil na 248. Ačkoliv počet druhů v Praze vzrostl, některé tu již nehnízdí. Patří mezi ně například strnad zahradní či sýček obecný, naopak nově v hlavním městě hnízdí labuť velká, hrdlička zahradní nebo sokol stěhovavý. Významně přibýly i druhy typické pro vodní a mokřadní prostředí, Vltava v Praze se také stala důležitým zimovištěm vodních ptáků.

Další podstatná část knihy je zaměřena na nevšední život Veleslava Wahla a jeho hrdinské občanské postoje, jimž dodnes nebyla věnována patřičná pozornost. Wahl byl nejen významným ornitologem, ale také aktivním členem domácího protinacistického a posléze protikomunistického odboje; za údajnou velezradu a vyzvědačství byl v roce 1950 totalitní komunistickou justicí odsouzen k smrti. „*Tragický osud a silný životní příběh autora Pražského ptactva a dílo samotné nám nedaly spát – kvůli vědomí, že vůči Wahlovi máme my, ornitologové, dluh, který je třeba splatit,*“ píše jeden z autorů knihy, ornitolog Petr Voříšek.

Pamětní tabulka na pražském Úvoze (autor Gampe – Vlastní dílo, CC BY-SA 4.0) a portrét V. Wahla neznámého data. Oba snímky: Wikimedia Commons

Důležitou rovinu tvoří i obrazová vrstva knihy. Texty o ptactvu provázejí nové kresby Jana Hoška, starší ilustrace Karla Svolinského i výběr z obrázků samotného Wahla, fotografie pražských lokalit, které pro tuto publikaci pořídil Karel Cudlín, i řada archivních snímků, dokumentů a dalších pramenů. Autory grafické úpravy celého svazku jsou Josefina Karlíková a Matej Vojtuš. Prezентaci knihy možno zhlédnout zde: **Náhled knihy.**

„*Veleslav Wahl byl velmi statečný člověk, jeho osud a ornitologické dílo si proto zaslouží nebýt nikdy zapomenuty,*“ uzavírá předmluvu Wahlova neteř Kateřina Ebelová. Kniha, čítající 544 stran, ve svém edičním záměru vychází z Wahlovy poslední vůle, kterou sepsal den před svou popravou. Chce splatit dluh vůči jeho ornitologickému dílu i jeho občanské statečnosti a být zdrojem poučení, posily i radosti pro mladé i starší čtenáře 21. století.

Knihu lze nejvýhodněji zakoupit u vydavatelů (revolverrevue.cz, birdlife.cz), k dostání rovněž v knihkupectvích.

Pražské ptactvo 1800–2020 (Ptáci - město - příběh hrdiny)

Autoři textů: Veleslav Wahl, Petr Voříšek, Jaroslav Cepák, Kateřina Ebelová, Jan Hora, Jakub Hošek, Jan Hošek, Ondřej Sedláček, Jaroslav Škopek

Ilustrace: Jan Hošek, Karel Svolinský, Věslav Wahl

<https://www.natur.cuni.cz/fakulta/aktuality/ptaci-mesto-pribeh-hrdiny>